

offentlige, som har en saadan Karakter som det foreliggende Forslag; men jeg har nu ikke den Mening, at Valgretten er af saa underordnet Betydning. Det kan gerne være, at mange af de fattige, udslidte Arbejdere ikke lægge saa stor Vægt paa selve den praktiske Udøvelse af Valgretten, men der er et andet Moment af stor Betydning, nemlig dette, at selv om man ikke er oplagt til ivrig Deltagelse i det offentlige Liv, vil den Omstændighed, at der officielt berøves en Ret, som man har haft, og som man maaste har brugt med Interesse i sit tidligere Liv, uundgaelig for mange være højt saarende og vil trykke vedkommende i høj Grad; man vil føle det som en stor Nidmygelse. Det hedder jo med Rette, at Mennesket lever ikke af Brød alene; der er noget, der er lige saa nødvendigt i det menneskelige Samfund, nemlig medborgerlig Agtelse, og det at blive berøvet en Ret, som man har haft i mange Aar af sit Liv, er at blive sat ned i anden Klasse, er en Krænkelser og Nidmygelse, som der ikke er Grund for det offentlige til at tilføje Medborgere, om hvem det maa forudsættes, at de i en Arrække have gjort, hvad de kunde, for at bjerpe sig selv, saa at det ikke er selvforshldt, naar de til Slut maa ty til det offentlige Hjælp. Det gjorde mig ondt at høre det ærede Medlem fra Rjøge udtale sig i Gaar, som han gjorde. Jeg tror, at de Ord, han udtalte, ville blive huskede længe. Og naar han i samme Landedræt brugte Ordet demokratisk om sit Standpunkt, svævede han i en meget stor Vildfarelse. Det Standpunkt, han indtog, er saa lidt demokratisk, at man af vor politiske Historie lige fra Grundlovens Tilbliven indtil Dato kan paa- vise, at hans Udtalelser staa i afgjort Modstrid med, hvad der fra Demokratiet Side har været hævdet som det rigtige og væsentlige. Jeg skal blot minde om, at en af Venstres mest fremragende Mænd, en Mand, som hvis Arving man i sin Tid betegnede det ærede Medlem fra Rjøge, allerede paa den grundlovgivende Rigsforsamling i 1849 sammen med andre stillede Forslag om, at Fattigunderstøttelse ikke skulde medføre Tab af Valgret. Denne Mand — nemlig S. A. Hansen — talte varmt i Forsamlingen for Fattigmands Valgret; han fandt, at det hverken var humanit eller kristeligt at berøve den fattige Mand hans Valgret, naar han i øvrigt var pletfri og ikke havde begaaet noget, som kunde forringe hans medborgerlige Agtelse. Han var ikke en Gang fornøjet med, at den Bestemmelse fjernedes af Grundlovudkastet, at vedkommende ikke maatte „have nydt“ Fattigunderstøttelse; han fordrøede

Valgret selv for det Tilfælde, at vedkom- mende endnu var under Fattigvæsenets For- sørgelse, og et andet Medlem af den grund- lovgivende Rigsforsamling har senere offent- lig udtalt i et Skrift, uden at det er blevet modtaget, at det Standpunkt, som S. A. Hansen indtog i 1849, blev delt af hele Venstre, at det i Virkeligheden var hele Ven- stres sande og egentlige Program; naar man ikke fastholdt det under Grundlovsforhand- lingerne, var det udelukkende af opportuni- stiske Hensyn, fordi man ikke vilde sætte Grundlovens Tilbliven paa Spil under de daværende vanskelige Forhold. Det var alt- saa i 1849 Demokratiet's Standpunkt, at den fattige Mand, selv om han var saa redu- ceret, at han maatte modtage det offentlige Hjælp og ikke paa nogen Maade kunde klare sig selv, alligevel skulde have Stemmeret. Men det ærede Medlem fra Rjøge siger nu, at det er rent forkert; en saadan Person bør ikke have Valgret, han har ikke fortjent det, det er udemokratisk, dersom han har det. Lad der nu være delte Meninger herom, men i alt Fald den Mand, som i 1848 og 49 var over Demokratiet, den er ikke over det ærede Medlem fra Rjøge, og det synes jo, at selv om han gaar til Aanden fra 1866, vil han ikke vinde Tilslutning. Saa vidt jeg forstod det ærede Medlem fra Kol- ding (Berg), vilde han dog ikke udtage et saa afgjort Standpunkt; han syntes at mene, at hvis vi omredigerede det foreliggende Forslag, altsaa gjorde nogle Forandringer deri, kunde han nok forlige sig med det, uden at Valgretten gik tabt. Det ærede Medlem fra Rjøge er ikke saa medgørlig, hans Stand- punkt er jo saa absolut overfor dette For- slag, at han paa ingen Maade kan gaa ind paa at lade de fattige beholde deres Valgret, naar de modtage en fuldstændig eller om- fattende Understøttelse af det offentlige.

Med Hensyn til selve det væsentlige Spørgsmaal er altsaa Forholdet det, at det ærede Medlem fra Rjøge bestrider Lovgiv- ningsmagtens Competence til at give en Lov om Forsørgelse af det offentlige af det Ind- hold, som her foreligger. Han siger selv, at om end de to Ting, Folketinget og Lands- tinget, enes om en Lov, og Regeringen vinder Kongens Stadfæstelse derpaa, hjælper det slet ikke, Loven kan gælde i alle andre Henseender, men den væsentlige Bestemmelse, at modtagen Hjælp ikke skal medføre Tab af Valgret, gælder kun til Waadsbeck; den kan enhver Herredsfoged i Danmark blæse ad. Det er det ærede Medlems Standpunkt, det er overordentlig reaktionært, og ogsaa her kommer han paa Kant med, hvad der i 1849 og siden har været Demo-